

PRECÍZIÓS GAZDÁLKODÁS GÉPEI ÉS ESZKÖZRENDSZERE
Dr. SALLAI LÁSZLÓ főiskola docens
Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Kar
Növénytudományi és Környezetvédelmi Intézet

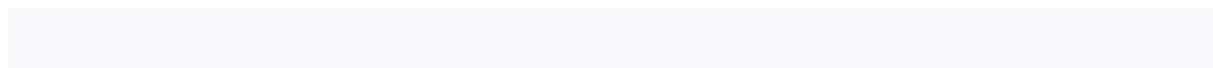

Precíziós megoldások vetésnél olvasólecke

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió
támogatásával

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Időigény: 45 perc

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFECTETÉS A JÖVŐBE

A **precíziós mezőgazdaság** műszaki technológia, ami a hagyományos gépek működés módjában is tetten érhető, ezért a **géptani alapok** a tananyag **elengedhetetlen** részét képezik.

Vetőgépek

- A vetőgépek feladata a vetőmag talajba juttatása az előírt mélységre és tőtávra.
- A magvakat a csírázást és a kikelt növények kezdeti fejlődését elősegítő vetőágyba kell helyezni.
- A vetés fő jellemzői:
  - a kivetett magmennyiség,
  - a sortáv,
  - a tőtáv és
  - a vetési mélység.
- A szükséges magmennyiséget kg/ha-ra, db/ha-ra vagy 1 folyóméter sorhosszra adják meg, db/m-ben.

Vetőgépek csoportosítása

A vetőgépek három nagy csoportba sorolhatók:

sorvető gépek vagy gabonavető gépek,

A sorvető gépek, más szóval a gabonavető gépek általában univerzálisak, ami azt jelenti, hogy a gabonaféléken kívül mindazok a növények vethetők velük, amelyek vetését az agronómia gabona sortávra vagy annak többszörösére írja elő.

1. kép Sorvető gép(saját kép)

Szórva vető gépek.

Szórva vető gépek alkalmazására elsősorban aprómagvak, fűfélék vetésénél kerül sor. Az utóbbi évtizedben a gabona szórva vetésére műtrágyaszóró gépet alakítottak át.

2. kép Röpitőtárcsás műtrágyaszóró (saját kép)

Szemenként vető gépek

- A *szemenként* vető gépeket a nagyobb sortávú kapásnövényeknél – kukorica, cukorrépa, szója stb. – alkalmazzák

3. kép Pneumatikus szemenként vető gép(saját kép)

Mindhárom változathoz tartozó gépek készülhetnek mechanikus vagy pneumatikus kivitelben.

Vetés minősége befolyásolja a betakarítható terménymennyiséget, ezért a vetőgépeknek szigorú követelményeket kell teljesítenie.

A vetőgépekkel szemben támasztott főbb követelmények:

- Hektáronkénti elvetett magmennyiség/ töltésvolumen/ változtatható legyen
- soronkénti magadagolás pontos legyen, eltérés max. $\pm 5\%$
- soron belüli távolság azonos legyen
- a vetőgép ne sértse a vetőmagot
- sortávolság ingadozása max. ± 3 cm
- vetési mélység állítható legyen
- vetőgép tartályai gépi feltöltést biztosítsák
- vetőgép nagy területteljesítményű legyen
- vetőgép üzembiztos legyen

Vetőgépek beállítása:

Sortáv beállítása: - sortáv növ.: kultúrának megfelelő értékben történik a beállítása, szemenként vetőgépeknél csak fokozatokban oldható meg

- Kivetendő magmennyiség /tőszám, tőtávolság beállítása/
- Magmennyiség beállításának ellenőrzése:

Vetési mélység beállítása

Függ:

- magágy tömörödöttségétől
- vetőcsoroszlya kialakításától
- csoroszlyára jutó terheléstől

a csoroszlyára jutó terhelés és a mélységhatároló szerkezeti helyzetének változtatásával történik

Precíziós célokra a szemenként vető gépeket lehet használni villamos, vagy hidromotoros meghajtással.

Intelligens vetőgép-funkciók:

- A folyamatok minél teljesebb nyomon követése (ellenőrzés, módosítás)
- Vetésellenőrzés, mennyiség-állítás (tőtáv, tőszám...)
- Talajnyomás-fokozó rendszer (kivezérelt nyomás, talajnyomás)
- Szakaszevezérlés, kanyarkompensáció (vetés, granulátum)
- Az elvégzett munka dokumentálása (teljes gép/soronként)
- Vetés: valósan kivetett tőszám, helyes vetés, sebesség, fajta (hibrid)
- Automatikus talajnyomás-szabályzó rendszer: kivezérelt nyomás, talajnyomás
- Mikrogranulátum szórás: kijuttatott mennyiség
- Valós idejű megjelenítés, beavatkozási lehetőség biztosítása

Új fejlesztések a vetés precizitásának növelésére

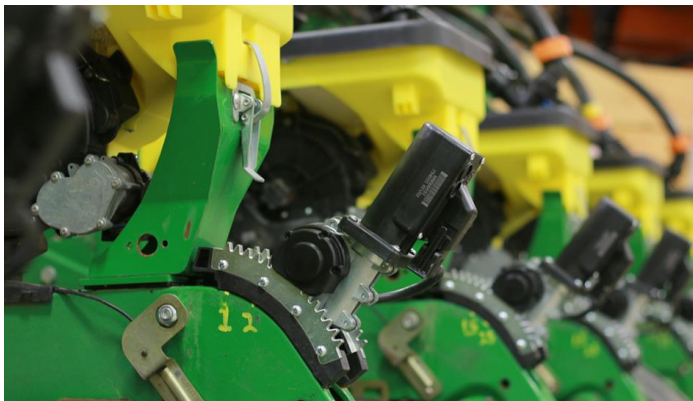

4. kép Komplettn vetőegység[1]

SmartDepth mélységállító rendszer

A talajnedvesség által szabályozott automatikus vetésmélység-állítási rendszert az amerikai Precision Planting cég fejlesztette ki, kukorica, szója és egyéb precíziós vetésű soros növények számára.

A SmartDepth rendszer a traktor vezetőfülkéjében elhelyezett monitorjához

5. kép SmartDepth mélység szabályozó berendezés

kifejlesztett új szabályzó szoftverből és a cég SmartFirmer barázdamélység nedvességmérőjéből áll. A szoftver, az adatok alapján elektromos motor által megtalálja azt a minimális

mélységet, ahol működteti az egyes

vetőelemek mélységállító szerkezetét annak érdekében, hogy nedvességtartalom rendelkezésre álljon.

A termelőknek megbízható vetési mélység iránti igénye van, mivel a száraz

6. kép A kezelő által történő maximum és minimum mélységhatárolás lehetővé teszi a legsekélyebb vetési mélység elérését, ahol a talaj nedvességállapota megkívánt mértékű

talajba történő vetés késlelteti a mag csírázását, kelését aminek terméscsökkenés lesz az eredménye. A szükségesnél mélyebb vetés szintén késlelteti a kelést, a megfelelő nedvességű sekély talajréteghez képest.

A SmartDepth berendezést használva, a vetés kezdetekor a vezető a 20/20 monitoron először beállítja a kívánt talajnedvesség értékét, majd a minimum és maximum vetésmélységet. A beállított értékek megerősítése után, a vetőgép a határértékek között automatikusan a legsekélyebb vetési mélységben dolgozik, ahol a talaj nedvességállapota a megkívánt mértékű. Az új rendszer jelenleg tesztelési állapotban van.

FurrowForce barázdázáró rendszer

7. kép Furrow Force barázdázáró rendszer[2]

A Furrow Force barázdázáró rendszer szenzorokkal méri a tömörítőkerékre ható erőt és azt megjeleníti a fülkében lévő monitoron, ezáltal lehetővé téve a kezelő számára a módosítás lehetőségét.

A rendszer két lépcsős módszerrel végzi a barázdázárást és a talaj tömörítését. Az első lépésben a nyomókerekek vízszintes irányban mozgatják a talajt, megszüntetve a légzsákokat. A második lépésben a tömörítőkerékek létrehozzák a gyors csírázáshoz szükséges talajtömörési állapotot. A tömörítőkerékeken erőmérő cellák helyezkednek el, amelyek meghatározzák és a monitoron kijelzik a terhelés mértékét a másodperc töredéke alatt. Ezzel a rendszerrel egyszerűen,

gyorsan és automatikusan lehet alkalmazkodni a táblán belüli eltérő körülményekhez.

8. kép A vetés adatai a monitoron[2]

Az applikáció, lehetővé teszi a farmer számára a vetés ellenőrzését okostelefonon vagy tableten.

Normál esetben, ha a farmer meg akar győződni a gép pontos beállításáról, akkor ki kell szállni a fülkéből és hátra kell menni a vetőgéphez. Ha viszont rendelkezik

az új 20|20 Connect App applikációval és egy Gen 3 20|20 monitorral WIFI környezetben, akkor az ellenőrzést mobilon végezheti.

A 20|20 applikáció segíti a farmert a vetőgép precíz beállításában és működésének ellenőrzésében, valós időben megjelenítve a körülményeket, a vetés paramétereit. Ezekkel a lehetőségekkel kihasználható a vetőgép képessége, maximalizálható a vetés pontossága, s így növelhető a termés mennyisége.

Ha a magok nem jutnak el a barázda aljáig, van egy légszák, amely késlelteti a kelést. A maglenyomók az egyes vetőmagokat a barázda aljára nyomják, hogy javítsák a vetőmag-talaj érintkezést a robbanásszerű kelés érdekében.

9. kép Pontos adagolás gumihevederes maglehordó rendszerrel: A vetőmag útja a vetőtárcsától egészen a magárokig kontrollálva van a SpeedTube gumihevederes maglehordó rendszerrel. Ez az egyenletes tőtávolság kulcsa., Magvezető cső szenzorral (saját kép)

10. kép Folyékony starterműtrágya kijuttatás vetéssel egy menetben

Gyakori

probléma,

hogy a magvak nem mindig landolnak az árok aljában, ahová tartoznak. Így légzeseb maradhat alattuk, nem engedve, hogy a lehető leggyorsabban vegyék fel a nedvességet. Ez késői csírázáshoz és megjelenéshez, végül termés csökkenéshez vezet.

A traktorra, illetve a vetőgép vonórúdjára

11. kép Sávpermetezésre is alkalmas vetőkocsi

szerelhető egyenként 1200 literes

folyadéktartályok segítségével lehetőségünk van kis dózisú koncentrált foszfor

12. kép Kijuttató csővezetékkel integrált magnyomó pálca[5]

tartalmú oldat kijuttatására. Az NP

alapoldatot vízzel hígítva 80 liter/ha

mennyiséggel, nagyfokú

precizitással, közvetlenül a

magárokba végezhető el a starter

anyag kijuttatása [12. kép]. A

magárokba juttatást a

vetőcsoroszlyák mögé felszerelhető,

kijuttató csővezetékkel integrált

magnyomó pálcák segítik. A

tartályfeltöltő csonkon keresztül a rendszer 4-5 perc alatt feltölthető. A gép alkalmas az alkalmazott technológiától függően sávpermetezésre is.

14. kép A precíziós vetést lehetővé tevő meghajtás
Forrás Kite video[4.]

míg a külső kocsik ritkábban, miután a vetőelemek fordulata egyforma, de a kocsik által megtett út különbözik. Ennél a megoldásnál az ívben történő haladáskor a belső kocsik vetőelemeinek fordulatszáma csökken, míg a külső kocsiké nő, így a töltávolság a teljes vetőgép szélességében továbbra is egyenletes marad. Az elektromos meghajtással változó termőképességű talajjal rendelkező táblákban térkép alapján változó töszámú vetésre is lehetőség van [14. kép]. A vetőtárcsáról lekerülő magokat le kell juttatni a magárokba. A hagyományos

13. kép Az új magkilőkő és maglesodró egység
Forrás Kite video[4.]

a 10 km/ó sebességgel haladó vetőgép több mint 10 cm-t tesz meg, ami 20 cm-es töltáv esetén elfogadhatatlan pontatlanság. Ezt a hibalehetőséget zárja ki a *Precision Planting* hevederes maglehordó egysége a SpeedTube®[9. kép]. A SpeedTube® esetén a vetőtárcsáról lekerülő magot két lamellás kerék fogja meg és helyezi a heveder cellájába. A heveder a vetőgép haladási sebességével megegyező sebességgel halad, így amikor a mag a talaj fölött elhagyja a hevedert, akkor a talajhoz viszonyított vízszintes sebessége nulla, ezért a 2-3 cm magasból

Miután minden egység külön vezérlést kap, így a megoldás alkalmas a kanyarkompenzációra is. A hagyományos vetőgépeknél kanyarban történő haladáskor a belső kocsik sűrűbben vetnek,

magvezető csőben, ha nem akadálymentesen halad a mag, hanem megpattan a cső oldalán, akár 0,04 mp-cel több időt is eltölthet, amíg a talajra ér. Ez alatt

15. kép Kefés maglefordó + maglenyomó(saját kép)

lepottyanó mag pontosan a helyére kerül. A pattogás kiküszöbölésével ezzel a szerkezettel növelhető a vetési sebesség, akár egy normál vetőgép sebességének másfélszeresére, 18 km/h-ra

is úgy, hogy a vetési pontosság nem változik. Ezzel pedig rengeteg költség

Egyenletesnek nevezhetjük a kelést, ha az elvetett magok maximum 36 óra eltéréssel csíráznak ki.

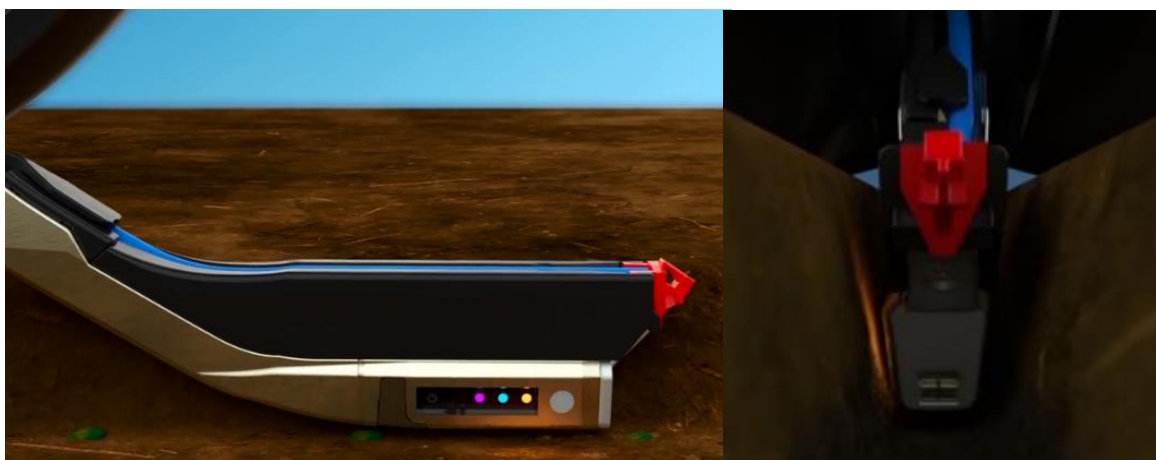
takarítható meg. Kevesebb vetőgéppel, kevesebb traktorral és kevesebb kezelővel végezhető el ugyan az a feladat, vagy éppen a manapság egyre változékonyabb, kiszámíthatatlanabb időjárás mellett biztonságosabbá válik a vetés elvégzése. A terméshozamra kiemelkedő hatással van az egyenletes kelés. A két-három nappal később kelő növények várható hozama töredéke lehet a többi növény hozamának. Az **egyenletes kelés** feltétele az egyenletes talajszerkezet, talajnedvesség, hőmérséklet és nem utolsósorban az egyenletes vetési mélység. A pontos vetési mélységet megfelelő talajnyomás esetén a mélységhatároló kerék biztosítja. A megfelelő talajnyomás eléréséhez hagyományosan rugós szerkezetet alkalmaznak. Ezt indulás előtt szokták beállítani kocsinként úgy, hogy változó talajszerkezet esetén a legkeményebb területen is lenyomja a nyitótárcsákat a megfelelő mélységbe. Amegfelelő talajnyomás eléréséhez hagyományosan rugós szerkezetet alkalmaznak. Ezt indulás előtt szokták beállítani kocsinként úgy, hogy változó talajszerkezet esetén a legkeményebb területen is lenyomja a nyitótárcsákat a megfelelő mélységbe. Ezt menet közben állítani nem lehet, így a mélységhatároló kerekek a lazább területeken túlságosan megtömörítik a talajt.

A pneumatikus talajnyomás fokozó rendszer ennél egy fokkal jobb, hiszen már menet közben is lehet szabályozni a gép szakaszainak talajnyomását. Hátrány, hogy **nem kocsinként és nem elég gyorsan.** A lérugók reakcióideje viszonylag nagy, állítás közben métereket tesz meg a gép, így a talajállapot valós idejű követése nem lehetséges. Ezekre a problémákra ad megfelelő megoldást a DeltaForce® hidraulikus talajnyomás-szabályozó rendszer[16. kép]. Ez a rendszer másodpercenként 50-szer méri a mélységhatároló kerekek talajnyomását, és másodpercenként 5-ször állítja kocsinként a talajnyomást. A **hidraulikus rendszer** gyorsaságának köszönhetően ez a megoldás már képes időben válaszolni az eltérő talajszerkezetre. Az elvetett magok csírázásához elengedhetetlen a jó szem-talaj kapcsolat. A magnak nedvességet és tápanyagot kell felvennie az erőteljes csírázáshoz. A Keeton® magnyomó pálca[17. kép] a magot a barázda aljába nyomja, biztosítva a megfelelő talajkapcsolatot és az egyenletes mélységet. A gépet egy KITE-JET folyadékkezelő rendszerrel felszerelve a magnyomó pálca képes folyékony műtrágyát, startert is

16. kép Soronkénti, automatikus hidraulikus talajnyomás-fokozás: Egyenletes vetésmélység-tartás 14-16 km/h munkasebesség mellett is, az egyöntetű kelésért és a homogén állományért.

17. kép Az intelligens maglenyomó a vetőmag-talaj megfelelő kapcsolatáért felel, továbbá folyékony tápanyagot is juttathatunk ki általa a magárokba.

kijuttatni a még nyitott magárokba. A kijuttatott műtrágya precíz, soronkénti szabályozását teszi lehetővé a folyadékszabályozó egység. Az egységben található nyomás- és áramlásszenzorok segítségével a monitorról ml-es pontossággal állíthatjuk be a kívánt dózist. Talajerő térképpel kombinálva automatikussá tehetjük a mennyiség állítását a talaj állapotától függően.

Ellenőrző kérdések:

1. Milyen vetési paraméterek pontos beállítása javítja a vetés eredményességét?
2. Milyen helyzetekben lehet szükség ezeknek a változtatására?
3. Milyen források alapján végzi ezt a rendszer?

Irodalom:

1. <https://agroforum.hu/szakcikkek/gepeszet/uj-fejlesztesek-a-vetes-precizitasanak-novelesere/>
2. *Peter Hill, Future Farming*; <https://www.precisionplanting.com>
3. file:///C:/Users/Dr.%20Sallai%20L%C3%A1szl%C3%B3/Downloads/1613402199_KITEmunkagepek2021_jav68_web.pdf
4. <https://www.kite.hu/gepek-eszkozok/vetogepek/john-deere-1775nt-exactemerge-szemenkenti-vetogep/5/452>
5. <https://www.precisionplanting.com/products/product/keeton>